

Pohjolan taivaan alla

Kirj. Kalle Päätalo

— Saisinkohan kupin korviketta! Lyylin ajatukset, jotka olivat siinä hämärän keittiön nurkassa astioita tiskatessa liidelleet kaukana kotiseudulla, katkesivat. Hän keskeytti työnsä, otti edestään nauhasta pyyheliinan ja siihen käsiään kuivatessa hän loi katseensa luukkuu kohden, joka oli tehty keittiön ja miehistökämpän väliseen seinään ja jonka kautta jaettiin metsätyömiehille ruoka ja korvikke.

Luukun takaa Lyyli huomasi peroituneet vanhan miehen kasvat, jotka kuuluivat Kasperille, vanhalle metsätyömiehelle, joka jo vuosikymmeniä oli näitä pohjolan metsätyömiehiä kiertänyt. Kasper oli savotan tiemiehenä ja pistäytyi päivisin kämpällä ryyppäämässä korvikkeet ja vaihtoi Lyylin kanssa muutamain sanan leikkisään tapaansa.

Lyyli otti kupit, laski kamiinaan päällä olevasta suuresta pannusta korviketta ja ojensi sitten luukun kautta Kasperille, kysyen samalla: — Kuinka kovin pakkasen on Kasperia ahdistellut, kun täällä kämpässäkin tahtoo kylmäksi käydä?

— Varpaihin ottaa ja meinaa kädetkin konttaan vetää, eihän tämä nykyaikainen vaatetilanne juuri pakkasta siedä, vastasi Kasper, ryyppiskelen samalla mustaa korviketta.

Lyyli työnsi lisää puuta kamiinaan ja samalla siirteli patojaan ja kattiloita keskenmälle hehkuvaa kamiinaa. Henkainen puu paloi humisten ja kattilat kiehuivat. Lyylin oli taas valmistettava ruokaa monille miehille, jotka illalla hämärän tultua saapuisivat näikäisinä ja väsyneinä metsästä, jossa he päivisin työskentelivät.

— Mitenkähän se olisi, neiti, jos ottaisitte minut apuriksenne? kuului taas luukulta, minähän voisin kuivata astioita, kantaa vettä ja puuta ja olla täällä lämpimässä neitin puheterverina? — Mitäs siinä, vastasi Lyyli, apu ei pahaa tekisi, mutta luulen, että työn ohjajalla on asiasta omat mielipiteensä. Kuka silloin teiden kunnosta huolehtisi jos Kasperista astioiden kuivaaja tehtäisiin.

— Niin, taitaahan se vähän niinkin olla, mutta kaadetaanpas toinenkin kuppi, että vähän sielu sulaisi!

Lyyli täytti Kasperin kupin uudeleen ja ryhtyi taas tiskaamaan. Ajatukset alkoivat kiertää samoja asioita kuin ennenkin. Hän kuuli Kasperin lähtevän, kuuli miten ovi kirkkasi jäätynessä saraanoissaan hänen mennessään. Hän kuuli, milloin joku kattiloista uhkasi kiehua yli tai milloin tuli alkoi vähetä kamiinasta. Kuitenkin hänen ajatuksensa olivat useimmiten kaukana täältä, paitsi silloin kun Martti Kurki, eräs metsätyöläinen, muistui hänen mieleensä.

Lyyli ei oikein osannut sanoa miksi tuo mies, hiljainen ja muutoin huo- maamaton hänen mieltään niin kiinnosti. Ehkä se, että Martti Kurki oli aina avulias ja hiljainen, sai hänen tunteaan kummaa mielenkiintoa miestä kohtaan.

Niin, Lyyli oli tullut tänne Luolavaaran tukkikämpälle jo syksyllä, ennen joulua, niihin aikoihin kun järvet alkoivat jäätyä ja maa syleili ensi luntaan. Hänen kotinsa oli etäällä merenrantakylässä, vehmaitten lakeuksien seudulla.

Koti oli pieni, lapsilaua suuri ja hän vanhimpana oli joutunut jo varsin nuorena lähtemään vieraan työhön. Syksyllä hän oli huomannut sanomalehdessä ilmoituksen, jossa etsittiin metsätyömaalle emännöitsijää. Hän vastasi tuohon ilmoitukseen puoleksi leikkilään, uskomatta, että hänet valittaisiin. Hämmästys ei ollutkaan vähäinen kun hän sai kirjeen, jossa häntä kehoitettiin mahdollisimman pian saapumaan yhtiön konttoriin, josta hän saisi lähemmät tiedot. Hän muisti, miten ihmiset varoittivat, jotkut olivat suorastaan kauhuissaan kuullessaan mihin hän aikoi lähteä.

— Sinne jätken pariin erämaahan, jossa on vain kylmää ja raakua, he sanoivat. Myöskin kotona suhtauduttiin asiaan kielteisesti, mutta turhaan, hän läksi. Hyvä palkka ja seikkailunhalu ehkä osaltaan sen ratkaisivat.

Hän muisti miten raskasta matka oli. Junassa, autossa ja lopuksi hevosella oli matkustettu, seuranaan vanha Nyyssölä, savotan kasööri. Heitä vastassa oli kämpän pihalla työnjohtaja ja joukko metsätyöläisiä, jotka jäykästi tervehtivät ja kömpelästi auttoivat, kun hän siirsi matkatavaroitaan siihen pieneen koppiin, joka oli tehty keittiön yhteyteen hänen asunnokseen. Sinä iltana hän itki. Koti-ikävä ja pelko siitä, miten tulisi kaikesta selviytymään, tuntui niin masentavan. Hän katui katkerasti, että oli tänne lähtenyt, vaikka häntä oli varoitettu. Tuntuu kammottavalta ajatella, että hän oli nyt yksin täällä vieraiden miesten keskellä ainoana naisena. Lähin talo oli jossakin peninkulmien takana. Hän muisti, miten tylsänä oli istunut tuossa akkunan ääressä tuijottaen jonnekun kauas, oh! metsien ja tuntureiden, joita akkunasta näkyi. — Hyvä Luoja kuinka hän olikaan ikävoinyt.

Sitä iltana seurasi kuitenkin yö ja sitten taas uusi päivä ja uuden päivän mukana työ ja touhu. Työ, se oli ollut mainio lääke ikävään ja sitä kyllä riitti. Aamulla oli noustava jo ennen viittä ja yhtä pyöreää meni päivä ilman suurempia toukoja. Monesti, varsinkin aluksi, tuntui mahdottomalta keretä niin paljon kuin piti, mutta kaikki oli sentään tullut tehtyä. Työmiehet olivat usein apuna. Nuo jurot, kömpelöt miehet olivat hyvin ystävällisiä ja avulialta kun heihin tutustui. Niin meni joulua, uusivuosi ja loppiaisenkin. Kaikki nuo juhlapäivät hän oli viettänyt täällä työn ja touhun keskellä. Kaikki se ikävä ja pelko, jota hän oli tänne tullessaan tuntenut, oli häihtynyt. Hän tunsu jo melkein rakastavansa tätä yksinkertaista, pyöreistä hirsistä tehtyä kämpää. Kaikkeen alkoi tottua, kaikki sellainen, mikä oli outoa tänne tullessa, muuttui vähitellen kotoiseksi.

Hän sai tiskit tiskattua. Siirsi kattilaa, jossa kiehui hermesoppa, keskemmä kamiinaa ja ryhtyi valmistelemaan päivällistä. Miehiä alkaisi pian saapua metsästä ja silloin oli kaiken oltava kunnossa, sillä miehet, jotka tekivät päivän raskasta työtä, olivat illalla näikäisiä.

Päivä jo hämärsi kun miehiä alkoi saapua. Kämpän ovi kirkui yhtämitta ilmoittaen, että hiljaisuus, joka päivällä vallitsi, oli pois. Ääntä ja hälinää, vieläpä kirosojakin kuului, mutta niitä ei Lyylin ollut aikaa kuunnella, sillä hänellä oli kauhea kiire.

— Mitä hyvää emäntämme tänään tarjoaa? kysyttiin luukulta.

— Hermesoppaa ja puuroa sekä korviketta! vastasi Lyyli kiireensä keskellä.

Kysymyksiä tehtiin, useimmiten leikkisiä ja niihin yritti Lyyli vastailla mikäli ehti.

— Saisinkohan minäkin lautasellisen soppaa? kuului taas luukulta. Tuntuu kuin sävähdys käyvän Lyylin läpi. Hän kuuli äänestä kuka kysyjä oli. Hän tunsu taaskin sitä kummaa epävarmutta Martti Kurjen läsnäollessa.

Saatuun lautasensa Lyylin kädestä Martti Kurki kiitti ja lupasi tulla syötyään auttamaan, — sillä työtä teillä on kahdellekin, hän lisäsi hymyillen.

Lyylin rinnassa alahti niin lämpimästi. Martti oli aina niin kovin avulias. — Oikein hauskaa jos vain viitsitte, sai Lyyli sanottua.

Martti kantoi ensiksi puut ja veden ja ryhtyi sen jälkeen auttamaan Lyyliä keittiössä. He juttelivat kaikkea jokapäiväistä, ilmoista, uutisista, jotka tosin vanhentuneina Luolavaaran kämpälle asti ehtivät.

Lyyli tunsu kuin jotakin jäykkyyttä puheessaan. Hän ei osannut selittää mistä se johtui, että Martin kanssa kahden ollessaan tunsu aina tätä samaa.

Hän olisi tahtonut puhua, jutella oikein paljon ja kuulla Martin kertovan tuolla hilityllä, miehekkäällä äänellään.

Kun ilta kuului ja työt lopuitakin alkoivat vähetä ehdotti Martti äkkiä, ilman mitään esivalmistelua: — Mitenkähän olisi, neiti Mäkelä, jos lähtisimme tänään hieman ulos, vaikkapa hiihtämään. Siellä on tosin aika pakkasen, mutta ulkonaolo vaan virkistää kun on päivän saanut sisällä kuuman kamiinan ääressä pyöriä, kuten te, neiti. Ehdotukseni on kylläkin ehkä liian rohkea, mutta tapani on puhua suoraan ja teidän terveydellemme ei tee hyvää tämä ainainen sisälläolo, kamalan kiireen keskellä!

Eihän Lyyli voinut kuin myöntäen vastata. Hän todella kaipasi raitista ilmaa ja kaipasi myöskin sellaista seuraa kuin Martti Kurki oli.

Pohjolan taivaalla loistivat miljoonat tähdet. Kuun pyöreä naama valaisi vaaroja ja metsiä ja erämaan puissa rapsahteli kun pakkasen ankara ote näitä pusersi.

Lyyli ja Martti olivat taas tavallisella hiihtolenkillään Luolavaaran takalistolla. Tämä reitti oli tullut heille jo hyvin tutuksi sen illan jälkeen, kun he ensi kertaa täällä hiihtivät. Nämä illat olivat tuoneet paljon iloa ja vaihtelua heidän yksitoikkoiseen elämäänsä. He odottivat aina iltaa, jolloin pääsisivät taas tänne yksinäisyyteen, jossa vain suuri erämaa oli heidän seuranaan. Heidän välinsä kävi ilta iltan jälkeen aina läheisemmäksi. Paljon elämänsä liittyvää he kertoivat noina iltoina toisilleen.

He seisahivat vaaran alla kulkevalla varsitiele. Savoihinsa nojaten he katselivat ympärillä vallitsevaa talviyötä ja sen jylhää kauneutta. Oli hiljaista, vain pakkasen rapsahtelu puissa rikkoili hiljaisuuden, mutta sekin sulautui tähän suureen hiljaisuuteen, koska se kuuluu välttämättä pohjolan pakkasyöhön.

Hiljaisuuden katkaisi Martin sanat, jotka hän lausui siirtyen aivan Lyylin viereen:

— Lyyli, esitin sinulle talvella hiihtoretkellä aivan suoralta kädeltä ja nyt aion esittää taas uuden asian. Katsos, minä olen vain suora, yksinkertainen työmies, pohjolan kiertäjä, joka en osaa mitään hienouksia tai liikoja tunteellisuuksia jollaisia kai tähän kuuluisi, vaan esitän asiaini suoraan. Siis kuule: Rakastan sinua, rakastan enemmän kuin tohdin edes itselleni tunnustaa. Olen koko talven ajatellut vaan sinua, mutta olen ollut arka ja kömpelö kuten me työmiehet yleensä olemme enkä ole rohennut tätä ennen sinulle sanoa. Nämä hiihtoretket ovat olleet elämäni onnellisimpia. Vaikka me olemme puhelleet vaan tavallisia asioita, ovat nämä hetket antaneet minulle niin paljon. Näitä iltoja odotetaan ja muistetaan olen raatanut päivät ja kuvitellut niitä aikoja, jolloin sinä

Lyyli, olisit oma vaimoni siellä pienessä kodissani salojärven rannalla. Tiedät, että olen vain köyhä työmies ja omistan pienen kodin, Lyyli, uskaltaako tulla tuon pienen kodin emännäksi ja voitko rakastaa minua?

Martti lopetti, katsoen vakavasti Lyyliin, jonka päällä oli painunut alas tuon kiihottoman mutta rakkaan äänen puhuessa.

Lyyli nosti katseensa ja suuntasi sen suoraan Martin silmiin ja sanoi ääni liikutuksesta värähtäen: — Martti, olen rakastanut sinua jo kauan. Jo ennen ensimmäistä hiihtoretkemme pidin sinusta, vaikka en silloin tiennyt, että se oli rakkautta. Vasta näiden hiihtoretkiemme aikana olen sen tullut huomaamaan. Rakastan sinua ja tullen kanssasi vaikka minne, sillä päivät ja yöt olen uneksunut sinusta, mutta en ole uskonut sen koskaan toteutuvan.

Nyt se kuitenkin on totta, rakkaus, joka näin alkaa kestää aina. Rakas, sinä pieni tyttöni, sinä uskallat tulla vaimokseni, jakamaan elämän surut ja ilot kanssani! Tämän sanottuaan Martti kietaisi kätensä Lyylin ympärille ja veti hänet viereelleen. Kaksi ihmistä oli löytänyt toisensa täällä salojen keskellä. Vain miljoonat tähdet ja erämaata valaiseva kuu tämän kaiken näkivät.

Tilatkaa

lähimmästä posti-

toimistosta